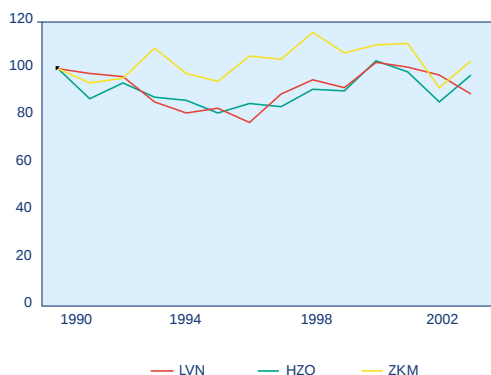
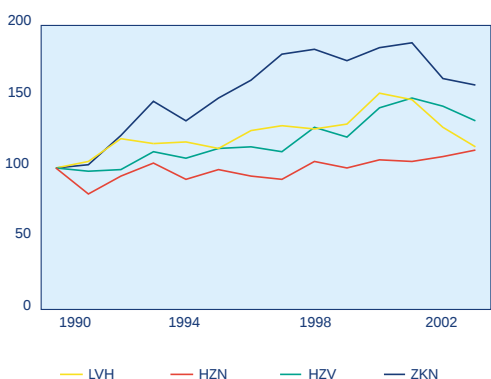
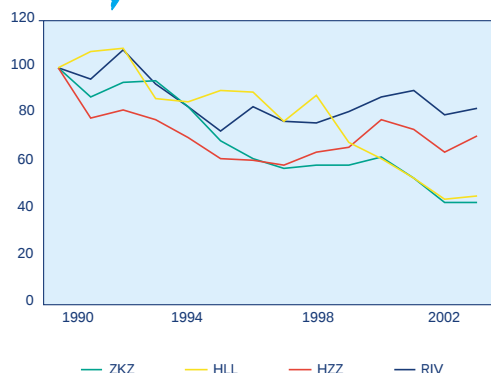

Figuur 1. Populatie-ontwikkeling (indexen) van de Huiszwaluw sinds 1990 per fysisch geografische regio. De afkortingen staan voor: HLL Heuveland (Zuid-Limburg), HZN Hoge zandgronden-noord (Drenthe, Oost-Groningen, Oost-Friesland), HZO Hoge zandgronden-oost (Overijssel en Gelderland ten oosten van de IJssel), HZV Hoge zandgronden-Veluwe (Veluwe en Utrecht), HZZ Hoge zandgronden-zuid (Noord-Brabant, Noord- en Midden-Limburg), RIV Rivieren (stroomgebieden Rijn, Waal, Maas, IJssel), LVH Laagveen-Holland (delen van Noord- en Zuid-Holland en Utrecht), LVN Laagveen-noord (Midden-Friesland, delen van Groningen en NW-Overijssel), ZKN Zeeklei-noord (noordelijk Groningen en Friesland), ZKM Zeeklei-midden (vooral Flevoland en noordelijk Noord-Holland) en ZKZ Zeeklei-zuid (Zeeland, delen van Zuid-Holland en Noord-Brabant).

Een fractie meer Huiszwaluwen in 2003

Net zoals in de voorbije jaren zullen ook in komend broedseizoen weer honderden zwaluwentellers gewapend met verrekijker, pen en papier op pad gaan om nesten van Huiszwaluwen te tellen. De ingeleverde telgegevens van het gedenkwaardige warme jaar 2003 zijn inmiddels verwerkt.

Hete zomer

Menigeen zal zich heugen dat veel telwerk in 2003 plaatsvond tijdens een hittegolf of in de bijna net zo warme periode ervoor of erna. Al vroeg in het seizoen kwamen berichten binnen dat Huiszwaluwen door de droogte moeite hadden met het vinden van geschikt bouw materiaal voor de nesten. De natte plekken met klei, leem of löss waren veelal opgedroogd. Enige regen in mei bracht uitkomst, maar daarna volgde opnieuw maandenlange droogte. Zwaluwen weten echter vaak nog wel nestmateriaal te vinden, bijvoorbeeld aan oevers van wateren, waarvoor ze soms kilometers ver moeten vliegen. En er waren zwaluwliefhebbers die het zekere voor het onzekere namen en de zwaluwen een soort kleipap aanboden! Later in het seizoen volgden berichten van nesten die naar beneden waren gevallen, misschien door uitdroging en krimp, waardoor het 'metselwerk' onvoldoende houvast bood. Sommige zwaluwen gingen opnieuw over tot nestbouw, andere hielden het voor gezien. Wat de uitwerking is op de totale populatie, is niet een-twee-drie te zeggen, temeer daar nog talloze andere aspecten een rol spelen, zowel hier (landschappelijke veranderingen, misschien luchtverontreiniging) als in de trek- en overwinteringsgebieden.

Mag het ietsje meer?

In 2002 bereikte de stand een voorlopig dieptepunt, na een terugval met ongeveer 14% ten opzichte van het voorgaand jaar die vrijwel overal in het land werd vastgesteld. Welhaast met de moed der wanhoop werd het telwerk in 2003 ter hand genomen. Uit de stroom binnenkomende formulieren viel in eerste instantie niet direct op te maken hoe het algemene beeld was. Nu de rekenmachine z'n best heeft gedaan, kunnen we concluderen dat er landelijk 1,6% meer zwaluwen waren dan in 2003: ietsje meer dus. De positieve onder de tellers zullen opmerken dat de afname is gestopt, terwijl de negatief ingestelden zullen zeggen dat de stand blijvend laag is. Met een indexwaarde van 79 (de aantallen in het jaar 1990 zijn op 100 gesteld) is het glashelder dat het niet best gesteld is.

Forse regionale verschillen

Er zijn indexen berekend voor elf fysisch geografische regio's (zie toelichting in figuur 1;

de duinen met nauwelijks broedende zwaluwen zijn buiten beschouwing gelaten). In zeven regio's is ten opzichte van 2002 toename vastgesteld van 1,5 tot 13,4% en in vier regio's afname tussen de 2,9 en 10,4%. Toename met 10% of meer werd gemeten op de zandgronden van Overijssel, Gelderland (excl. Veluwe), Noord-Brabant en Limburg en in de zeekleigebieden van Noord-Holland en Flevoland. Een afname van meer dan 6,5% viel de laagveengebieden te beurt. In de overige regio's bleven de verschillen beperkt.

Vanaf 1990

Kijken we naar de ontwikkelingen op middellange termijn, dan scoort de Huiszwaluw het slechtst in het zuiden van ons land. Grofweg bezuiden de lijn Den Haag-Nijmegen bereiken de indexen in 2003 waarden tussen de 44 en 83. In het noorden en noordwesten van het land komen de hoogste waarden voor, tussen de 112 en 158. In drie regio's (LVN, HZO, ZKM) bleef de stand stabiel en/of sterk schommelend.

Achter de zwaluwen aan

In figuur 2 zijn de telresultaten van 2003 in kaart gebracht. Kunt u uw eigen gegevens terugvinden? De kaart is over het algemeen (vervolg op pag 18)

Themadag NOU in najaar

Te gast bij het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee op Texel organiseert de Nederlandse Ornithologische Unie op 23 en 24 oktober een themadag over Prooi-predator interacties bij vogels. Bijzondere gast zal dr. Will Cresswell zijn die anti-predatorgedrag bestudeert bij steltlopers en zangvogels. De zaterdag is de eigenlijke themadag, op zondag zal een excursie op het programma staan. Meer informatie in ons volgende nummer.